

با سبک ایرانی و همچنین خطوطی بر زمینه گچی آن وجود دارد که زیبایی این بنا را چندبرابر می کند، گلدسته‌های مسجد به سبک مقرنس بنا شده است، همچنین یکسی از هنرهای مهم دوره تیموری یعنی معرق کاری را می‌توانید در این مسجد مشاهده کنید. گنبد مسجد به بلندی ۴۱متر بر بالای ایوان مقصوره

جای دارد و سطح خارجی آن با آجر لعاب‌دار و یک کتیبه با خط کوفی تزئین شده است. در دو طرف این ایوان، دو گلدسته هر کدام به ارتفاع ۴۲متر ساخته شده است و دارای کتیبه‌هایی است. این گلدسته‌ها از روی زمین آغاز می‌شوند و پیوسته به ایوان مقصوره بالا می‌روند و به‌صورت منساره درمی‌آیند. دور خارجی گنبد ۱.۸۵متر است که به‌علت مشکلاتی که برای آن به‌وجود آمد، در سال ۱۳۴۱ بر پیچه گردید و مجدداً گنبد فعلی با مصالح جدید، ساخته و تزین شده است. مسجد گوهرشاد صحنی به وسعت ۲۸۰۰مترمربع دارد و زیربنای آن ۹۴۰۰مترمربع است.

● محراب مسجد گوهرشاد

یکی از قسمت‌های مهم مجموعه گوهرشاد، محراب زیبایی است که در انتهای ایوان مقصوره قرار دارد و حواشی پیرامون محراب با کتیبه بازسازی‌شده با کاشی‌های معرق مرقم به آیت‌الکرسی تا تالی‌النور مزین است و پایه‌های داخلی ایوان با سنگ‌های مرمر سفید مزین شده است. در انتهاالیه سمت راست محراب، منبر صاحب‌الزمان (صاحب شاه) قرار دارد که منبری بلند و قدیمی است و در سال ۱۲۴۳قمری (عصر فتحعلی‌شاه قاجار) توسط استاد محمد خراسانی و به روش منبت کاری از چوب گلابی و گردو، بدون میخ

مهم‌ترین آیین‌های غیرمشهدی محرم

مشعل‌گردانی نجفی‌ها

علاوه بر هیئت‌های مذهبی مشهد که تعداد آن‌ها از عدد ۴هزار فراتر می‌رود، هزاران دسته و هیئت مذهبی هم هستند که سال‌هاست هر محرم، راه سمت مشهدالرضا(ع) پیش می‌گیرند. وجود این هیئت‌ها و دسته‌های عزادار سبب شده است تا علاوه بر آیین‌هایی که در مشهد قدیم بوده است، این شهر محل برگزاری آیین‌های دیگری هم باشد که اگر چه خاستگاه آنان مشهد نیست، قدمت برگزاری‌شان در خانه امام‌رضا(ع) به چندصدسال می‌رسد. یکی از این آیین‌ها «مشعل‌گردانی نجفی‌ها»ست. در این آیین، نجفی‌های مقیم مشهد در حالی که مشعل‌های آتش را در دست گرفته یا بر شانه خود قرار داده‌اند، حسین حسین گویان از محله چهارباغ تا حرم مطهر را هروله‌کنان و با پای برهنه می‌دوند.

شاخ‌سی‌واخ‌سی آذربایجانی‌ها

دسته ترک‌های آذربایجان یکی از هیئت‌های مذهبی قدیمی هستند که قرن‌هاست در مشهد تکیه دارند. «شاخ‌سی، واخ‌سی» که مخفف «شاه حسین(ع)، وای حسین(ع)» است، مراسمی است که این قوم هرساله در مشهد برگزار می‌کنند. در این آیین، عزاداران چوب بلندی را در دست می‌گیرند و آن را از زمین تافرق سر خود حرکت می‌دهند و وقتی که چوب به زمین نزدیک می‌شود، همگی با صدای بلند ندای «شاخ‌سی» و زمانی که چوب به سرشان نزدیک می‌شود، همگی با صدای بلند ندای «واخ‌سی» سرمی‌دهند.

قهوه در هیئت عرب‌ها

عرب‌های مشهد در عزاداری‌هایشان سنج و دمام می‌زنند. صبح روز تاسوعا هیئت عرب‌های مشهد شبیور می‌نوازند که یادآور آغاز جنگ در کربلاست. سپس صدای نوحه با سنج و دمام و طبل در هم می‌آمیزد تا محشر عظمای نینوا را در هم درگفتنی، تداعی کند و از غربت یاران حسین(ع) بگوید. این مراسم تا ظهر روز تاسوعا ادامه دارد و در روز عاشورا هم تکرار می‌شود. یکی از نکات جالب عزاداری عرب‌ها، پذیرایی آنان با قهوه تلخ است. آنان کام عزاداران را به یاد تلخ‌کامی یازمانندگان کربلا تلخ می‌کنند تا برای چند جره هم که شده، در اندوه اهل‌بیت حسین(ع) شریک و همراه باشند. البته همه این‌ها تنها گوشه‌ای از عشق به حسین(ع) است که قومیت‌های مشهد نظیر ترک‌ها، کردها، عرب‌ها، افغانستانی‌ها و دیگر اقوام مجاور یا زائر به نمایش می‌گذارند.

فلزی ساخته شده است که در سال ۱۳۲۰ شمسی آن را بازسازی نموده‌اند. این منبر مثل منبرهای موجود در مسجد بیت‌المقدس و مسجد خلیل‌الرحمان در رواق حضرت ابراهیم(ع) در اردن ساخته شده و اینک در حفاظی با میله‌های آهنی که بخش‌های پایین آن با شیشه‌های قطور مزین شده است، نگهداری می‌شود.

● قدیمی‌ترین مسجد جهان

مسجد قبا نخستین مسجدی است که در اسلام ساخته شد. وقتی پیامبر از مکه به مدینه می‌آمد، پیش از ورود به مدینه یک هفته در قبا ماند و در این مدت به درخواست مردم، مسجدی در این منطقه ساخت. برخی گفته‌اند این مسجد به پیشنهاد عمار یاسر ساخته شده است. با هجرت مسلمانان به مدینه، پیامبر مکانی را برای نماز جماعت و نیز گروه‌های مسلمانان برگزید و با همراهی مؤمنان آن مکان را به‌صورتی ساده برای آیین کار آماده کرد. این مسجد که مسجدالنبی یا مسجد پیامبر نام گرفت، به‌زودی جایگاه ویژه‌ای نزد مسلمانان یافت و به مکانی برای عبادت، آموزش مذهبی، فعالیت‌های جمعی و تصمیم‌گیری‌های مهم سیاسی تبدیل شد. پیش از آن، پیامبر در برخی مکان‌های مکه به همراه مؤمنان نماز جماعت خوانده بود ولی جایی را به عنوان مسجد تعیین نکرده بود.

● قدیمی‌ترین مساجد ایران

مسجد جامع فهرج یزد یا مسجد امام حسن(ع) در نیمه اول قرن یکم هجری بنا شده است. از این رو برخی آن را قدیمی‌ترین و کهن‌ترین مسجد ایرانی می‌دانند. به گواه باستان‌شناسان و محققان تاریخی، بنای این مسجد از ابتدای ساخت تانکون هیچ تغییری را به خود ندیده است. جالب است بدانید که هنوز هم در این مسجد، نماز خوانده می‌شود و پویایی و حرکت همچنان در آن در جریان است. البته برخی کارشناسان هم معتقد هستند که مسجد تاریخانه دامغان، قدیمی‌ترین مسجد ایران است. درهرحال هر دو مسجد بسیار تاریخی و ارزشمند هستند.

● دیگر مساجد زیبای جهان

مسجدالحرام(مکه- عربستان)

مسجد نبوی(مدینه- عربستان)

مسجد سلطان عمرعلی سیف‌الدین ابگاوآن - برونئی)

فایسال(اسلام‌آباد- پاکستان)

مسجد شیخ زاید(ابوظبی- امارات)

مسجد طلایی(کیا‌پو - فیلیپین)

مسجد کریستال(جزیره وان من- مالزی)

مسجد سلطان احمد(استانبول- ترکیه)

مسجد عبودیه(کوالاکانسار-مالزی)

مسجد جامع پوتراجایا(پوتراجایا-مالزی)

برخی از مهم‌ترین هیئت‌های مشهد

۱) میرزایحیی‌سادات رضوی

میرزایحیی دارای دوخوانده و دوباغ وسیع با عمارت مسکونی عالی در دواتهای شهر بوده است؛ یکی به اسم باغ هشت‌آباد مجاور دروازه بالاخیابان و دیگری به نام باغ فردوس در جنوب شرقی. اودهه اول محرم را در باغ هشت‌آباد و دهه آخر صفر را در باغ فردوس به روضه‌خوانی و عزاداری می‌پرداخته است. او دسته مشهور سیدهای رضوی را از این دوباغ راه می‌انداخته است.

۳) تکیه شاه

آقای شاه از مشهورترین و دوست‌داشتنی‌ترین چهره‌های مذهبی مشهد قدیم به شمار می‌رود. عموم طبقات کوچک و بزرگ او را می‌شناخته و به وی احترام می‌گذاشته‌اند. پیر مرد ملاز اندام و راست‌قامتی که یک عمامه بزرگ سبز پسته‌ای به سر می‌پیچید و هر از گاهی می‌ایستاد و نفسی تازه می‌کرد و با صدای بلند می‌گفت: «حیدر» به همین دلیل مردم او را «سید حیدری» می‌نامیدند. منزل و تکیه آقای شاه در محله سرشور، به هم مربوط بوده است. یک درش به سوی قبرستان میرها باز می‌شده و در دیگرش به کوچه سرشور. این تکیه یا حسینیه از دیگر تکایای شهر بزرگ‌تر و مجلل‌تر بوده است.

۴) هیئت قاسمی

سر کرده خوش‌نام هیئت قاسمی بالاخیابان، پهلوان غلام‌رضا گلکار بود که در میان بسیاری از بزرگان شهر محترم بود.

۵) طفلان مسلم

بنیان‌گذار و سردسته این هیئت در پایین‌خیابان، حسن پهلوان بود که با پهلوان گلکار سر کرده هیئت قاسمی بالاخیابان رقابت می‌کرد.

۶) هیئت ابوالفضلی

این هیئت به سرکردگی پهلوان مراد از سمت دروازه عیدگاه به حرم می‌رفت.

۷) هیئت حبل‌المتین

هیئت حبل‌المتین که با هیئت ابوالفضلی‌ها هم‌چشمی داشت در سراب واقع شده بود. سرکردگی آن بر عهده فتاح‌خان بود که تکیه دیگری هم به نام خودش در محله سراب داشت.

۸) هیئت حسن اردکانی

این هیئت که مرد اول آن، یکی از اسمی‌ها و داش‌های صاحب‌نام پایین‌خیابان بوده، دسته‌اش را هر محرم از این محله به بازار می‌کشانده است.

۹) هیئت علی اکبری‌های نوغان

این هیئت که مکانش در خیابان کاشانی ۱۰ چندسال پیش تخریب شد تا مجموعه جدیدی به‌جای آن ساخته شود، یکی از قدیمی‌ترین و اصلی‌ترین هیئت‌های مشهد به شمار می‌رفت.

۱۰) هیئت کرمانی‌های پایین‌خیابان

این هیئت پایین‌خیابانی که اغلب بزرگانش کرمانی‌های مهاجر به مشهد هستند، یکی از معروف‌ترین دسته‌های مشهد قدیم را به حرم می‌برد. تعزه به این هیئت بزرگ‌ترین تعزیه‌خوانی شهر بود.

۲۱) هیئت مددی‌ها

حسینیه مددی‌ها با بیش از ۱۵۰ سال قدمت در محله عیدگاه هیئت داشت که خیلی از اهالی این محل عزادارش بودند. این هیئت بازار نداشت و در داخل خود حسینیه عزاداری می‌کردند.

وقتی فامیل اجباری شد

مروری بر رویداد ۳۰مرداد ۱۳۱۳ که در آن، قانون جایگزین شدن نام فامیل برای ایرانی‌ها تصویب شد

طوبی اردلان

پیش از ثبت‌نام‌ها در ورق هویت یا سجل، افراد معمولاً با القاب خود از یکدیگر تمیز داده می‌شدند. نویسنده کتاب «مشهد از نگاه سیاحان» درباره نام‌ها و القاب رایج در ایران قدیم می‌نویسد: «ایرانیان در گذشته صاحب فامیل نبودند و از القاب سیاسی یا مذهبی برای شناسایی و تشخیص یکدیگر استفاده می‌کردند؛ البته یکی دیگر از دلایل استفاده از القاب، دادن ارزش و پایگاه اجتماعی، شغلی، مذهبی و سیاسی به افراد بوده است.» به‌عنوان مثال در ایران پیش از اسلام، بسیاری از افراد مشهور و شخصیت‌های نامدار، لقب داشته‌اند نظیر لقب «عادل» برای انوشیروان عادل و لقب «دراز‌دست» برای اردشیر دراز‌دست. در دوره ساسانیان نیز القابی نظیر «موبدان»، «موبد»، «سپهبد»، «بارسالار»، «پرده‌دار» و مانند آن‌ها رواج پیدا کرد. القاب و عناوین، در ایران بعد از اسلام را نیز می‌توان به دو دوره تقسیم کرد. در دوره اول که از قرن اول تا چهارم هجری ادامه دارد، القاب تنها به پادشاهان و پیامبران و گروهی از مردان برجسته داده می‌شد اما در دوره دوم که از قرن چهارم تا چهاردهم هجری طول کشیده، هویت فردی تابع عناوین متعددی شامل پیش‌نام، نام، کنیه، نسبت جغرافیایی، عنوان اداری و رسمی، عنوان شغلی و حرفه‌ای و ویژگی‌های شخصیتی و جسمی بوده است. سفرنامه‌های سیاحان نشان می‌دهد که اعطای القاب مذهبی در زمان صفویه رونق زیادی داشته، آن‌چنان‌که جنبه عمومی پیدا کرده است. به‌عنوان مثال دادن لقب «منشدهی» یا «مندی» به فردی که به مشهد رفته بود یا «حاجی» برای کسی که به حج رفته بود، بسیار متداول بوده است. لقب «خان» از دیگر القاب ایرانی‌هاست که به عقیده پژوهشگران، بعد از تسلط مغولان رواج پیدا کرده است. در تاریخ معاصر ایران، به‌ویژه عصر قاجار، القاب و عناوین متعددی وجود دارد که با هدف بهره‌مندی صاحبان آن‌ها از امتیازات مادی یا مشاغل دولتی، با نظر مساعد شاه به افراد داده می‌شد. برخی از این القاب، مرکب هستند؛ مانند «معین‌نظام»، «معین‌لشکر»، «ناظم‌الاسلام» و «شمس‌الشعرا». «میرزا»، «خان» و «آقا» و «خانم» هم که هر یک معنای خاص خود را داشتند، از القاب غیر مرکب هستند. ملاز قرار گرفتن «میرزا» قبل از اسم به معنای باسواد بودن و اهل قلم بودن صاحب آن بود. پس از اجباری شدن گرفتن ورقه هویت (شناسنامه)، از آنجا که این قانون با باورها و حتی شیوه زندگی و اعتقادات ایرانی‌ها مغایرت داشت، مشکلاتی در ثبت دقیق تاریخ ولادت‌ها به وجود آمد. به‌عنوان مثال چون چرخ زندگی سنتی عموم مردم این دوره با دامداری و کشاورزی می‌چرخید و فرزند ذکور حکم بازی خانواده را داشت، مردم برای اینکه پسرانشان دیرتر به سربازی بروند، شناسنامه آنان را کوچک‌تر از سن واقعی‌شان می‌گرفتند و در عوض چون شوهر دادن دختر در سن پایین رسم بود، عوام برای اینکه دخترانشان را زودتر به خانه بخت بفرستند، سن‌ا‌ن در شناسنامه را بزرگ‌تر درج می‌کردند. این مسائل در کنار اعتماد نداشتن به حکومت وقت و وجود شایعاتی که شناسنامه را شرعی نمی‌دانست، سبب شد مشهدی‌ها ثبت هویت و نام‌نشان خود را با اکراه بپذیرند، زیرا گمان می‌کردند حکومت قصد دارد با ثبت هویت‌ها به نام‌نشان‌نومیس و احوال‌اندرونی‌خانه‌ها دست پیدا کند اما جراید کثیرالانتشاری چون «آفتاب شرق» پای کار می‌آیند و با درج مقاله‌های بسیار سعی می‌کنند دربار این رویداد، روشنگری کنند. ثبت فامیل هم که در ۳۰مرداد ۱۳۱۳ قانون شده بود، در دسرهای خاص خودش را داشته است. از موسسیدکرده‌ها که به‌رسمید، برخی خاطر‌شان هست در آن دوره دو کارشناس که معمولاً ادیب و آشنا به زبان فارسی بودند، در روستاها و محلات می‌چرخیدند و برای هر فرد براساس جایگاه، مسلمانان است. مساجد کانون عبادی، پایگاه مختلفی دارند. این به معنای اهمیت و اعتبار آن‌ها در جامعه مسلمانان است. وجود افتتاح‌اداره سجل احوال مشهد در سال ۱۳۰۵هجری این قانون تا مرداد ۱۳۰۶ به تعویق افتاد. فعالیت رسمی این اداره در زمان استاندار «محمدعلی بنی‌آدم»، به همت «حاج‌مرتضی میرزا»، رئیس جدید سجل احوال خراسان، با صدور اولین سند سجلی و شناسنامه رسمی برای شخصی به نام «غلامرضا ضایفوف» در تاریخ ۱۰مرداد ۱۳۰۶ آغاز شد و سپس «محمدولی خان اسدی» که هم‌زمان با سمت نیابت تولیت آستان قدس، کفالت ایالت خراسان را هم برعهده گرفته بود، آن را ادامه داد که تا سال ۱۳۰۸طول کشید. در ذکر علت طولانی شدن اجرای این قانون، آمده است که عده‌ای از اهالی خراسان ازجمله طوایف و ایلات بربری و تیموری، از گرفتن ورقه هویت، سر باز می‌زدند، زیرا رؤسای آن‌ها گمان می‌کردند علت دادن ورقه هویت از طرف دولت، اخذ وجوه و سربازگیری است، از این‌رو مردم این قاصون را مخالف منافع خود می‌دیدند ولی از آنجا که عامل اجرائی قوانین در خراسان، لشکر شرق بود، والیان خراسان و رؤسای ادارات سجل احوال توانستند با مساعدت لشکر شرق، مخالفان این قانون ازجمله سران طوایف و ایلات خراسان را با خود موافق سازند. اگرچه صدور اوراق هویت رایگان بود، گاهی کدخدایان محلی دربرابر واگذاری اوراق هویت به مردم، جوهی را دریافت می‌کردند و سوءاستفاده‌هایی از این قانون صورت می‌گرفت. تشکیلات ثبت‌احوال خراسان و مشهد از ابتدای تأسیس آن به تبعیت از تشکیلات کشوری و همچنین افزایش جمعیت و گسترده‌گی استان و شهر، دچار تغییراتی شده است که در اسناد تاریخی، تنها پنج دوره تغییر نام این اداره دیده می‌شود. آخرین این تغییر نام‌ها در سال ۱۳۵۲ روی داد که نام «داره‌کل ثبت‌احوال» به «ثبت‌احوال کشور» تغییر پیدا کرد.

مساجد همواره نقش‌ها و کارکردهای مختلفی داشته‌اند که این به معنای اهمیت و اعتبار آن‌ها در جامعه مسلمانان است. مساجد کانون عبادی، پایگاه مختلفی دارند. این به معنای اهمیت و اعتبار آن‌ها در جامعه مسلمانان است. مساجد کانون عبادی، پایگاه مختلفی دارند. این به معنای اهمیت و اعتبار آن‌ها در جامعه مسلمانان است.

به‌فردی دارد که انسان را مسحور خود می‌کند. کوه‌رشد به علت ظرفت و زیبایی کاشی‌کاری و خط و اسلوب معماری و به علت موقوفات بسیار و هم‌چواری با مرقد امام رضا(ع) از مهم‌ترین شواخ‌ترین مساجد ایران به شمار می‌رود

شاهراه‌نیوز

شنبه ۳۰مرداد ۱۳۹۱

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲

شماره ۳۱۸۲